

Departementet for Erhverv, Råstoffer, Energi, Justitsområdet og Ligestilling
Att. Erik Blom Jensen

**Departementet for Natur og Miljø bemærkninger til udkast til
Inatsisartutlov om kommerciel anvendelse af is og vand**

Departementet for Natur og Miljø (herefter: PAN) takker for muligheden for at komme med bemærkninger til forslaget om ny Inatsisartutlov om kommerciel anvendelse af is og vand.

PAN bakker op om behovet for en ny lov og er enig i, at det har været udfordrende at indarbejde natur- og miljøvilkår i tilladelser iht. den nugældende Is- og vandlov. Det skyldes særligt, at ansøgninger om udnyttelsestilladelse ikke indeholder tilstrækkelige oplysninger om projektets fysiske rammer og påvirkning af lokalområdet, herunder natur, miljø og lokale aktiviteter. Det er således ikke muligt at stille specifikke vilkår, der sikrer miljø- og samfundsmæssige hensyn, når ansøgningsmaterialet ikke beskriver et konkret projekt og ofte har karakter af en tilkendegivelse af interesse om at udnytte en is- eller vandressource fra et bestemt område.

PAN gennemgik med stor interesse lovforslag og de tilhørende bemærkninger, da lovforslaget var i intern høring i maj 2025. PAN fandt det positivt, at lovforslaget på daværende tidspunkt adresserede is- og vandaktiviteters påvirkning af natur og miljø i højere grad end den nugældende Is- og vandlov. Det fremgik eksempelvis af den daværende version af lovbemærkninger til § 3 stk. 1, at *"Formålet er at sikre, at kommerciel udnyttelse og eksport sker under kontrollerede forhold, som tager hensyn til miljømæssige og samfundsmæssige interesser"*. PAN konstaterer, at formålet med lovforslaget, der nu er i offentlig høring, er at give Naalakkersuisut mulighed for at meddele tilladelse til forundersøgelser og udnyttelse af is og vand til kommercielle formål i afgrænsede områder på nærmere fastsatte vilkår. Formålet er således ændret, så målet er at meddele tilladelser. Fokus på at sikre relevante miljømæssige og samfundsmæssige interesser er derimod udgået fra lovudkastet.

PAN bemærker i tillæg hertil, at der er uoverensstemmelse mellem, hvordan miljø- og naturbeskyttelsesmæssige hensigter med lovforslaget anføres i udkast til de *"almindelige bemærkninger"* til lovforslaget, og hvordan disse hensigter reflekteres i ordlyden af den nuværende version af lovforslaget.

PAN vurderer, at det er tvivlsomt, hvorvidt lovforslaget vil have en positiv effekt på natur- og miljøforhold i relation til udnyttelse af is og vand.

Brevdato: 15-08-2025
Sagsnr.: 2025 - 16658
Akt-id: 25638709

Postboks 1614
3900 Nuuk
Tlf. (+299) 34 50 00
Fax (+299) 34 54 10
E-mail: pan@nanoq.gl
www.naalakkersuisut.gl

PAN påpegede d. 19. maj 2025 i forbindelse med den interne høring af lovforslaget, at lovforslaget indeholdt en række uhensigtsmæssige bestemmelser inden for PANs ressort og opfordrede til, at PAN blev inddraget i forbindelse med revisionen af loven. PAN er ikke blevet involveret i lovrevisionen.

PAN har overordnede bemærkninger til lovforslaget inden for følgende emner (udddybes nedenfor):

1. Formål med loven
2. Forhold til Naturbeskyttelsesloven
3. Regler om bæredygtighed og natur- og miljøbeskyttelse på råstofområdet
4. Bæredygtighed og naturbeskyttelse i Is- og Vandloven
5. Tilladelsesproces
6. Naturkonsekvensvurdering
7. Andres brug af ressourcen

Formål med loven

I den offentlige høringsversion af lovudkastet er det uklart, hvad formålet med loven er, ud over at muliggøre, at Naalakkersuisut kan meddele tilladelser. PAN opfordrer til, at der formuleres en tydelig formålsbestemmelse, der kan bidrage til en vægtning af, hvad der lægges vægt på ifm. forvaltningen af loven. Dette kunne eksempelvis være: *Formålet er at sikre, at kommerciel udnyttelse og eksport sker under kontrollerede forhold, som tager hensyn til miljømæssige og samfundsmæssige interesser.* PAN bemærker, at det er vigtigt at afdække og vurdere fordele og ulemper ved alle større aktiviteter, herunder indvinding og eksport af is og vand, så aktiviteternes påvirkning på natur og miljø samt lokalsamfundet indgår i beslutningsgrundlaget for, hvorvidt projektet samlet set gavner samfundet, og om en given aktivitet kan tillades. Der kan for eksempel være tale om miljøpåvirkninger, som ikke (fuldt ud) kan afværges, men som Naalakkersuisut er villig til at acceptere på baggrund af de positive effekter for samfundet, som projektet forventes at medføre. Det kræver dog, at fordele og ulemper beskrives fyldestgørende og i det rette led i processen, og at der kan stilles relevante vilkår for at mitigere påvirkningerne på natur og miljø samt lokalsamfund.

Forhold til Naturbeskyttelsesloven

Lovforslagets § 46 omhandler forholdet til anden lovgivning. Paragraffen indeholder ikke bestemmelser vedrørende forholdet til Naturbeskyttelsesloven. Forholdet til Naturbeskyttelsesloven er beskrevet i afsnit 2.6 i de "almindelige bemærkninger" til lovforslaget. Heraf fremgår det at: *"I henhold til Landstingslov om naturbeskyttelse er udnyttelse af ikke-levende ressourcer såsom is og vand ikke direkte omfattet af lovens regler for naturmæssig beskyttelse i forbindelse med forundersøgelser, efterforskning og udnyttelse af ressourcerne. Sådanne regler skal i stedet fastsættes på grundlag af den lovgivning, der ligger til grund for meddelelse af tilladelse til sådanne aktiviteter."*

PAN gør opmærksom på, at ordlyden i § 4 i Naturbeskyttelsesloven er at: *”Fastsættelse af regler om naturmæssig beskyttelse i forbindelse med forundersøgelse, efterforskning og udnyttelse af ikke levende ressourcer, herunder mineralske råstoffer, omfattes ikke af landstingsloven. Regler herom fastsættes på grundlag af den lovgivning, der ligger til grund for meddelelse af bemyndigelse eller bevilling til sådanne aktiviteter, samt som led i den samlede myndighedsbehandling af disse.”*

I lovbemærkningerne hertil fremgår det, at § 4: *[f]astsætter at landstingsloven ikke kan anvendes til at fastsætte regler om naturmæssig beskyttelse i.f.m. forundersøgelser, efterforskning og udnyttelse af de ikke levende ressourcer. I praksis vil det være råstofloven, der skal anvendes som hjemmel i disse tilfælde.”*

Regler om bæredygtighed og natur- og miljøbeskyttelse på råstofområdet

Det fremgår af bemærkningerne til Mineloven fra 2023, at lovens formål er at bidrage til en hensigtsmæssig og effektiv forundersøgelse, efterforskning og udnyttelse af mineraler og udførelse af aktiviteter i forbindelse dermed. Desuden tilstræbes en hensigtsmæssig regulering af forhold af betydning for mineralaktiviteter. Minelovens formål er blandt andet at medvirke til at sikre, at samfundet får en rimelig andel af det økonomiske udbytte ved udnyttelse af mineraler og udførsel af aktiviteter i forbindelse dermed, og at disse aktiviteter skal foretages i overensstemmelse med samfundets behov på længere sigt. Endelig skal Mineloven sikre, at de omfattede aktiviteter udføres forsvarligt med hensyn til sikkerhed, sundhed, miljø, ressourceudnyttelse og samfundsmæssig bæredygtighed og hensigtsmæssigt og i overensstemmelse med anerkendt god international praksis under tilsvarende forhold. Mineloven tilsigter således eksempelvis at sikre beskyttelse af miljø, klima og natur ved forundersøgelse, efterforskning og udnyttelse af mineraler og aktiviteter i forbindelse dermed.

Minelovens krav om samfundsmæssig bæredygtighed indebærer blandt andet, at der skal tages hensyn til en mineralaktivitets samfundsmæssige bæredygtighed i bred forstand, når der træffes afgørelse om, hvorvidt der kan og bør meddeles godkendelse af aktiviteten.

Råstofadministrationen er ved lov delt op i to selvstændige enheder under to forskellige departementer, således at det ikke er den samme myndighed, der administrerer tilladelsesregimet (Råstofstyrelsen), som træffer afgørelser vedrørende miljøforhold (Miljøstyrelsen for Råstofområdet). Dette skal blandt andet sikre fokus på beskyttelse af miljøet og naturen, og at begge aspekter belyses fyldestgørende for en politisk stillingtagen.

Bæredygtighed og naturbeskyttelse i Is- og Vandloven

Det fremgår af bemærkningerne til forslaget til ny Is- og vandlov, at loven ønskes revideret for at sikre en mere sammenhængende og administrerbar regulering af området, der samtidig er mindre ressourcetung for forvaltningen og mere overskuelig for ansøgere. PAN bemærker, at ressortansvaret for naturforvaltningen og overholdelsen af internationale forpligtelser på naturbeskyttelsesområdet ligger hos PAN. PAN finder det dybt problematisk, at der i lovbemærkningerne lægges op til at udskille naturforvaltningen i

forbindelse med kommerciel anvendelse af is og vand fra Naturbeskyttelsesloven. Dette vil bl.a. medføre et behov for etablering af en ny, selvstændig naturforvaltningsenhed svarende til Miljøstyrelsen for Råstofområdet. Lovforslaget og bemærkningerne forholder sig ikke til opbygningen af en sådan ny organisation eller bestemmelser om miljøbeskyttelse, klimabeskyttelse og naturbeskyttelse – svarende til kapitel 13 i Mineloven.

Kombinationen af, at lovforslaget lægger op til, at is- og vandaktiviteter ikke er omfattet af Naturbeskyttelsesloven, og at lovforslaget ikke forholder sig til, hvordan nationale og internationale naturbeskyttelseshensyn og -forpligtelser skal sikres, er således dybt bekymrende og bør afklares og tydeliggøres.

Eksempelvis vil en udskillelse af kompetencen til at regulere naturområdet medføre, at is- og vandaktiviteter ikke er omfattet af Ramsarbekendtgørelsen og fredningsbekendtgørelser generelt, og det vil derfor være op til en ny forvaltningsmyndighed at varetage nationale og internationale hensyn og forpligtelser ved aktiviteter i disse områder.

For blot at uddybe ét eksempel har Ramsarkonventionen til formål at beskytte vådområder af international betydning. Grønland har 12 Ramsarområder, som er beskyttet jf. *Selvstyrets bekendtgørelse nr. 12 om beskyttelse af Grønlands internationalt udpegede vådområder og beskyttelse af visse vandfuglearter*.

Formålet med bekendtgørelsen er at beskytte Grønlands Ramsarområder og regulere hvilke aktiviteter, der må ske i områderne. Dette sker med henblik på at sikre, at bevaringsstatus for natur og dyreliv i områderne eller områdernes økologiske karakter ikke forringes. Bekendtgørelsen bidrager til implementeringen af Grønlands internationale forpligtelser i forhold til Ramsarkonventionen af 2. februar 1971 om vådområder af international betydning. Medlemslande er forpligtet til at sikre bevaringsstatus for natur og dyreliv og at områdernes økologiske karakter ikke forringes. Dette gælder også for aktiviteter, der sker uden for Ramsarområderne.

Såfremt den økologiske tilstand i et Ramsar-område forventes ændret som følge af teknologisk udvikling, forurening eller anden menneskelig påvirkning, er der en forpligtelse til at underrette den ansvarlige myndighed så hurtigt som muligt herom jf. Artikel 3.2 i [Konventionen](#) som beskrevet i [Assessing and reporting the status and trends of wetlands, and the implementation of Article 3.2 of the Convention concerning change in the ecological character of Ramsar sites](#).

PAN vurderer, at det at udskille naturforvaltningen i forbindelse med kommerciel anvendelse af is og vand vil være i direkte konflikt med ønsket om at gøre administrationen af is- og vandområdet mindre ressourcetung for forvaltningen.

PAN anbefaler, at lovforslaget tilrettes, så kommerciel anvendelse af is og vand er omfattet af Naturbeskyttelsesloven. I den forbindelse kan lovforslagets

gentagelse af Naturbeskyttelseslovens bestemmelser vedr. naturkonsekvensvurderinger udgå.

Tilladelsesproces

Lovforslaget beskriver to tilladelsestyper:

1. Tilladelse til at foretage forundersøgelser vedrørende mulighederne for udnyttelse af is og vand til kommercielle formål (Forundersøgelsestilladelse).
2. Tilladelse til udnyttelse af is og vand til kommercielle formål (Udnyttelsestilladelse).

Lovforslaget lægger op til, at formålet med forundersøgelser i al væsentlighed er at undersøge de kemiske egenskaber og forarbejdningsmuligheder for vandet, der ønskes eksporteret.

En udnyttelsestilladelse til udnyttelse af is og vand til kommercielle kan omfatte tilladelse til:

1. at indvinde, udvinde og bearbejde is og vand,
2. at sælge is og vand,
3. distribution og transport af is og vand i Grønland, og
4. øvrig anvendelse af is og vand til kommercielle formål.

De tilladte udnyttelsesaktiviteter fastsættes i udnyttelsestilladelsen.

Naalakkersuisut kan fastsætte nærmere regler om og vilkår for, hvilke aktiviteter der må foretages efter en udnyttelsestilladelse.

Det fremgår af lovbemærkningerne, at:

” Karakteren af is- og vandressourcer adskiller sig fra eksempelvis råstoffer, hvor behovet for særskilte tilladelser er mere relevant. I modsætning til råstoffer er der sjældent tvivl om tilstedeværelsen af is eller vand på de pågældende lokaliteter, hvilket gør det mindre nødvendigt at operere med en selvstændig forundersøgelsestilladelse. Forundersøgelser kan navnlig have relevans i forhold til at foretage vandprøver for kontrol af kvaliteten.

For at undgå dobbelt sagsbehandling og lette proceduren foreslås det, at forundersøgelsestilladelse og udnyttelsestilladelse sammenlægges til en samlet tilladelse. Dette betyder, at ansøgere automatisk får tilladelse til at foretage de nødvendige forundersøgelser som en del af en udnyttelsestilladelse.”

PAN gør opmærksom på, at en forundersøgelse ikke alene bør have til formål at fastslå, hvorvidt der er is eller vand til stede i et bestemt område. Det primære formål med forundersøgelsen bør således være at kvalificere, hvordan is eller vand kan udnyttes bæredygtigt i området.

Forundersøgelsen bør som minimum omfatte:

- En afdækning af behov for etablering af infrastruktur og tekniske installationer i området.
- Aktivitetens påvirkning af arter, levesteder og landskab.

- Aktivitetens påvirkning af øvrige interesser, herunder hytteområder, jagtområder, rekreative interesser og andre erhvervsinteresser.

PAN bemærker, at udstedelsen af tilladelser bør ske på baggrund af fyldestgørende beslutningsoplæg, der blandt andet omfatter en beskrivelse af aktiviteternes påvirkning på natur, miljø og samfundsmæssige forhold, herunder påvirkning af erhvervs- og rekreative aktiviteter.

PAN anbefaler at ændre den i lovudkastet foreslåede procedure med én samlet tilladelse, der omfatter både forundersøgelsestilladelse og udnyttelsestilladelse, så der i stedet **altid** laves en forundersøgelse forud for ansøgningen om en udnyttelsestilladelse. Derved tilvejebringes et fyldestgørende beslutningsgrundlag, der gør det er muligt for Naalakkersuisut at stille meningsfulde vilkår til aktiviteter omfattet af loven, herunder særligt udnyttelsesaktiviteter og etablering af infrastruktur og fastsættelse af sikkerhedsstillelse for udgifter til genopretning.

Baseret på PANs involvering i behandlingen af ansøgninger om udnyttelsestilladelse iht. den nugældende Is- og vandlov bemærker PAN, at det kan være vanskeligt at stille meningsfulde vilkår til regulering af natur- og miljøforhold, når der ikke foreligger et konkret projekt.

PAN anbefaler derfor, at alle projekter skal starte med en forundersøgelsestilladelse. Heri kan der stilles vilkår til konkrete feltarbejder, som kan medvirke til at konkretisere projektet og belyse konsekvenser for natur, miljø og samfund.

Ansøgningen om udnyttelsestilladelse bør indeholde et konkret beskrevet projekt, hvoraf fysiske anlæg, påvirkning på natur og miljø samt erhvervs- og rekreative interesser i projektområdet beskrives.

Naturkonsekvensvurdering

Det fremgår af § 32 i lovforslaget, at ansøgninger om tilladelse efter § 4, dvs. både ansøgninger om forundersøgelsestilladelse og udnyttelsestilladelse, skal indeholde en naturkonsekvensvurdering efter § 29 i lovforslaget.

PAN bemærker, at det er tvivlsomt, hvorvidt en ansøger forud for ansøgning om en forundersøgelsestilladelse har den fornødne indsigt i natur- og miljømæssige forhold i det potentielle udnyttelsesområde til at kunne udarbejde en meningsfuld naturkonsekvensvurdering.

PAN anbefaler, at ansøgningsprocessen genovervejes, og at processen indledes med en obligatorisk forundersøgellesfase, hvor ansøger kan konkretisere sit projekt og udarbejde en reel naturkonsekvensvurdering og kortlægning af samfundsmæssige interesser i området. Dette vil i høj grad kunne forbedre grundlaget for den politiske behandling af ansøgningen om udnyttelsestilladelse og give mulighed for at stille vilkår til aktiviteter i udnyttelsestilladelsen.

PAN gør opmærksom på, at naturkonsekvensvurderingen endvidere skal indeholde en beskrivelse og vurdering af konsekvenserne af sejladsen, der er forbundet med udskibningen af is eller vand. I den forbindelse er det væsentligt at være opmærksom på § 19, hvori det fremgår, at *”rettighedshaveren kun må udføre aktiviteter inden for det specifikke geografiske område, hvor rettighedshaveren har tilladelse til at udføre aktiviteter i henhold til tilladelse efter § 4.”* PAN bemærker, at udskibning er en væsentlig aktivitet, der kan påvirke sårbare arter og levesteder og potentielt have grænseoverskridende påvirkninger.

Andres brug af ressourcen

Det fremgår af bemærkningerne til § 23, at *bestemmelsen giver Naalakkersuisut mulighed for at fastsætte vilkår i en tilladelse som præciserer, at andre end rettighedshaver må udføre aktiviteter i tilladelsesområdet. Dette kan eksempelvis være relevant i hytteområder, hvor hytteejere fører vand fra en elv til hytten, eller i forbindelse med fiskeri eller turistaktiviteter, hvor aktiviteterne ikke i sig selv hindrer rettighedshaverens anvendelse af ressourcen.*

PAN finder det uklart, hvorvidt bestemmelsen er udtryk for, at en tilladelse iht. § 4 i lovudkastet i udgangspunktet fratager f.eks. hytteejere, fiskere og turismeerhvervet retten til at drage nytte af vandressourcen.

Det fremgår af de almindelige bemærkninger, at *”i det omfang en tilladelse gives i nærheden af et hytteområde, kan dette potentielt have betydning for de berørte borgere, eksempelvis i form af øget aktivitet i området. Dette vurderes dog ikke at udgøre en ændring af borgernes retsstilling, idet gældende ret allerede tillader sådanne erhvervsmæssige aktiviteter.”*

PAN bemærker, at aktiviteter generelt bør være i overensstemmelse med plangrundlaget, og det i udgangspunktet ikke er muligt at etablere tekniske anlæg og infrastruktur i hytteområder (K-områder) eller friholdte områder (O-områder). En ændring i plangrundlaget medfører således en ændring af borgernes retsstilling i det pågældende område.

PAN uddyber meget gerne ovenstående bemærkninger i en videre dialog. Slutteligt konstateres det, at ovenstående bemærkninger har givet anledning til omfattende tekstnære bemærkninger til lovforslaget og lovbemærkningerne. De vedrører f.eks.:

- Definitionen af ”Forundersøgelser” og af ”Ressource”.
- Uklarhed vedr. konsekvenser ved udbredt anvendelse af formuleringen ”...kan...” i lovforslaget, f.eks. § 4, stk. 3, § 5, stk. 1 og stk. 3, § 6, stk. 3, § 15, stk. 2, § 16, stk. 1, stk. 2, stk. 4 og stk. 5, § 17, stk. 2, § 20, stk. 1, stk. 3 og stk. 4, § 23, § 25, stk. 2, § 27, stk. 1, § 28, stk. 1, § 29, stk. 4, § 30, § 37, stk. 1.
- Behov for uddybning/præcisering vedr. ”eneret” (§ 9).
- Hvem der vurderer, og ud fra hvilke kriterier, at igangsatte aktiviteter ”indebære[r] en nærliggende risiko for væsentlig skade på landskabet, fjord- og havområdet eller naturen.” (§ 30, stk. 1).

- Høringsproces for afgørelser om eventuel meddelelse af tilladelser i Nationalparken i Nord- og Østgrønland, som er uden for kommunal inddeling (§ 36, stk. 1). Ophold og færdsel i Nationalparken i Nord- og Østgrønland kræver i denne sammenhæng desuden en ekspeditionstilladelse og en nationalparkstilladelse.
- Implikationer for PAN i forhold til at udføre tilsyn (§ 40, stk. 1 og stk. 2).

PAN deler gerne de teksthæftede bemærkninger, såfremt dette er ønsket.